Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Актуальні питання мистецької педагогіки

Збірник наукових праць

Випуск 12

Хмельницький – 2020

УДК 37.013.8:7(08)
ББК 85.31, 215.1
А43

Засновник:
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ISSN 2413-5402 (Друкована версія)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації (Серія КВ № 19794-9594 Р від 25.02.2013 р.). *Збірник наукових праць «Актуальні питання мистецької педагогіки» включено до переліку наукових фахових видань України в галузі «Педагогічні науки» (наказ МОН України від 07.10.2015 р. №1021).*

Актуальні питання мистецької педагогіки: зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. Хмельницький: ФОП Стихар А.М., 2020. Вип. 12. 82 с.

Збірник наукових праць «Актуальні питання мистецької педагогіки» містить матеріали, в яких розкрито різноманітні питання теорії та історії мистецької педагогіки, методику та інноваційні технології й практику викладання мистецьких дисциплін, перспективи та напрями розвитку мистецькопедагогічної освіти та розвиток мистецьких компетентностей майбутніх учителів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: ***Шоробура І.М.,*** *доктор педагогічних наук, професор, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.*

Заступник головного редактора: ***Бучківська Г.В.,*** *доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.*

Відповідальний секретар: ***Михаськова М.А.,*** *кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ РАДИ:

Галус О.М.	доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХГПА;
Більченко Є.В.	доктор культурології, доцент, професор кафедри культурології Національного педагогічного університету ім.М.Драгоманова;
Ілініцька Н.С.	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри інструментально-виконавських дисциплін ХГПА;
Кияновська Л.О.	доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри історії музики Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка;
Маховська С.В.	кандидат філологічних наук, доцент, завідувач Подільського відділення Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т.Рильського НАН України;
Овсійчук В.А.	доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри сакрального мистецтва Львівської національної академії мистецтв;
Павлішена Л.В.	кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії ХГПА;
Поліщук О.С.	доктор філософських наук, професор, декан гуманітарного факультету ХГПА;
Лабунець В. М.	доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Руснак І.С.	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології ХГПА;
Слоневська І.Б.	кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри зарубіжної літератури та культурології ХГПА;
Супрун-Яремко Н.О.	доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету;
Телячий Ю.В.	доктор історичних наук, професор, начальник управління контролю у сфері вищої освіти Державної інспекції навчальних закладів України (м.Київ);
Урсу Н.О.	доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Кам'янецьПодільського національного університету імені Івана Огієнка;
Федорук О.К.	доктор мистецтвознавства, професор, дійсний член Національної академії мистецтв України, завідувач кафедри теорії та історії мистецтв Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури;
Черкасов В.Ф.	доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музично-теоретичних та інструментальних дисциплін Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;
Шульгіна В.Д.	доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної культурології Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва;
Ящук І.П.	доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології ХГПА.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 2 від 26 лютого 2020 року)

© Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2020
© Колектив авторів, 2020
© Кравчук К.Г. (обкладинка), 2020

ЗМІСТ

Баранецька Ю., Коханська С. Специфіка професійної взаємодії викладача, концертмейстера та здобувача вищої освіти у класі хорового диригування……4

Барицька О., Гуцал Р., Туровська Н. Музичне просвітництво студентської молоді в контексті використання мультимедійних (цифрових) технологій ……..…9

Будім Л. Творчий портрет видатної співачки Ії Мацюк в контексті розвитку культури української діаспори Америки ……17

Драган О. Сакральна тематика у творчості Михайла Біласа: художньо-стилістичні інтерпретації ……..24

Ван Цзісюань, Ден Дівень. Удосконалення підготовки майбутніх учителів до використання виховного потенціалу музичного мистецтва у становленні особистості сучасних школярів ……...33

Качуринець Л. Формування музичного сприймання молодших школярів в контексті пізнання української музики ……40

Тунь Ліньге, Цуй Шилін. Виховання школярів як освічених музичних аматорів у загальноосвітній системі України й Китаю ……45

Найда Ю., Найда В. Авторська пісня та співана поезія в музичному житті міста Хмельницького у XXI столітті ……51

Пічкур М. Теоретичний базис стратегії образотворчої підготовки сучасного митця ……..60

Халайцан В. Парк як утілення раю. Формотворчий аспект……..…67

Чернявський К., Тан Чжунянь. Нефритова культура Китаю: особливості та види ……71

Біницька К., Бучківська Г., Організація освітнього процесу на уроках музики в початковій школі Республіки Польща……75

Вимоги до написання і оформлення статей……...82

Автори випуску ……88

УДК **378:75:[7.035.3:502:7.036.2]**
UDK 378:75:[7.035.3:502:7.036.2]

МИКОЛА ПІЧКУР
кандидат педагогічних наук, професор
(Україна, Умань,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
вул. Садова, 28)
MYKOLA PICHKUR
Candidate of Pedagogical Sciences, Professor
(Ukraine, Uman',
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Sadova str., 28)
orcid.org/0000-0001-8454-0642

Теоретичний базис стратегії образотворчої підготовки сучасного митця
Theoretical Strategy Basis of Contemporary Artist's Art Training

Анотація. У статті акцентовано міждисциплінарний характер вживання термінолексеми «стратегія» й аргументовано доцільність її розуміння з позиції генералізації знань для формування наукової основи функціонування сучасних освітніх систем. Визначено контекстуальність використання поняття «стратегія» в дослідженні різних питань образотворчої підготовки майбутніх фахівців у системі художньо-професійної освіти, в основу якої покладено положення про його приналежність до чітко розрізнених художньо-педагогічних явищ, об'єктів різних рівнів (системно-структурного, професіографічного, групового, особистісного) та специфіки художнього вишколу студентів за конкретними мистецькими спеціалізаціями. Обґрунтовано управлінський (наукова теорія менеджменту), фундаментальний (загальна методологія організації мистецько-освітніх процесів), педагогічний (дидактико-методичні засади студіювання рисунку, живопису, скульптури і композиції), освітньо-середовищний (пріоритети вдосконалення мистецько-освітнього простору в єдності традицій та інновацій) та особистісно-розвивальний (психологія розвитку художньо-творчих здібностей студентів за індивідуальними траєкторіями) аспекти теоретичного базису стратегії образотворчої підготовки сучасного митця, що розкриває широку перспективу для розроблення, обґрунтування й реалізації її концептуальних засад, уніфікованої художньо-педагогічної системи та моделі формування готовності майбутніх фахівців різних мистецьких спеціалізацій до художньо-творчої діяльності.

Ключові слова: *стратегія, теоретичний базис, художньо-професійна освіта, образотворча підготовка, фахівці мистецьких спеціальностей.*

Abstract. The article emphasizes interdisciplinary character of the use of the terminilogical lexem 'strategy' and the appropriateness of its consideration is motivated. It is explained on the position of knowledge generelization to form scientififc basis of contemporary educational systems functioning. The article determines context aspect of the use of the concept 'strategy' in the studies of different isssues of would-be specialists' art training in the system of prodessional art education. It is based on the statement on its belonging to clearly different art and pedagogical phenomena, objects of different levels (systemic and structural, proffesiographical, group, personal) and specific features of students' art training on particular art specializations. The publication motivates managerial (scientific theory of management), fundamental (general methodology of the organization of art and educational processes), pedagogical (didactic and methodological approaches of picture, painting, sculpture and composition studying), educational and environmental (prospects of educational and art space improving in the combination with traditions and innovations) and personally developing (developmental psychology of students' individual art and creative skills) aspects of theoretical

strategy basis of contemporary artist's art training. It describes a wide prospect for developing, motivating and realizing its conceptual regulations, unified art and pedagogical system and the model of readiness forming of would-be specialists of art specializations for art and creative performance.

Key words: *strategy, theoretical basis, art professional education, art training, experts of art specialties.*

Вступ / Introduction. Сучасний етап суспільного поступу України характеризується стрімким упровадженням соціокультурних інновацій, зростаючими процесами модернізації, технологізації й інтеграції в галузі професійно-мистецької освіти. Бурхливий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, зародження цифрових видів візуального мистецтва зумовили необхідність і важливість розроблення стратегії образотворчої підготовки майбутніх фахівців різних художніх спеціалізацій у закладах вищої освіти. Вона має бути зорієнтована на задоволення сучасних запитів замовників освітніх послуг та імплементації положень «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті», серед яких найважливішим є «утвердження стратегії прискореного, випереджувального розвитку освіти і науки, фізичних, інтелектуальних, моральних та інших сутнісних сил особистості, які забезпечують її самоствердження і самореалізацію» [5, с. 2].

Отже, перед вищою мистецькою освітою постають дедалі складніші вимоги, що узгоджуються зі стратегічними й операційними цілями документу «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки» [10]. Їх досягнення пов'язано з формуванням нових інформаційно-технологічних компетентностей студентів і таких соціально-особистісних здатностей, як готовність до постійного вдосконалення своїх художніх навичок, активність в опануванні новітніх форм, методів і засобів образотворення, прагнення до художньо-творчої самореалізації тощо. З урахуванням цього, необхідна кардинально нова стратегія образотворчої підготовки сучасного митця, що має бути спрямована на підвищення конкурентоздатності випускників вишів для задоволення потреб ринку праці.

Аналіз змісту наявних наукових здобутків засвідчує тенденцію поширення стратегіальності в концептосфері функціонування сучасних мистецько-освітніх систем в умовах цифрової трансформації суспільства. В її межах невирішеною залишається проблема надання стратегічного статусу образотворчій підготовці сучасного митця інформаційного покоління.

Мета та завдання / Aim and Tasks. У публікації ми ставимо за мету визначити контекстуальність використання поняття «стратегія» щодо образотворчої підготовки здобувачів вищої мистецької освіти і на цій основі обґрунтувати відповідний теоретичний базис.

Методи / Methods. В процесі дослідження було використано теоретичні та емпіричні методи дослідження, зокрема, методи порівняльного аналізу, синтезу, систематизації та узагальнення.

Результати / Results. Із часів розвитку класового суспільства, в якому активно почали функціонувати ділові організації, буденне вживання слова «стратегія» пов'язувалося з процесами управління ресурсами. Науково-термінологічного статусу це поняття набуло в середині XX століття, коли філософи, соціологи й економісти особливої значущості надали проблемі адекватної реакції на певні зміни в зовнішньому середовищі. Однак його сутність залишалася достатньо розмитою. З огляду на первинне слововживання, ця лексема в довідниковій літературі того часу позначала лише науку і мистецтво ведення війни, розгортання військ для бою. У 1960-х роках уперше було обґрунтовано термін «стратегія» стосовно теорії інституціалізму, згідно з якою основою для його розуміння визнано такі складники: поєднання планових дій і реакцій на непередбачувані ситуації; розроблення концепції досягнення успіху; покладання зобов'язань діяти за наміченим планом розвитку; визначення сукупності цілей і засобів ефективного виконання діяльності на певний проміжок часу.

Слід зазначити, що стародавні греки лексему «strategia» використовували переважно в двох варіаціях словосполучень: 1) «strategike episteme» – генеральські знання; 2) «strategon sophia» – генеральська мудрість [12]. Оскільки слово «генерал» позначає не лише військове звання, але й щось загальне, спільне, то достатньо вживаним є дієслово «генералізація» – узагальнення, логічний перехід від часткового до загального. Відтак, є підстави стратегію розуміти як генералізацію знань, що дає змогу їх систематизувати. Така струнко впорядкована і достовірна інформація має бути адекватна структурі наукової теорії, яка вивчається. Із цього випливає, що будь-яка стратегія має певний теоретичний базис, тобто сукупність тих логічних узагальнень, положень, понять і поглядів, що становлять основу вчення в певній галузі знань.

У дослідженні І. Коновальчука міститься переконливе твердження: «Стратегія розробляється як програма чи план досягнення цілей і визначає «що змінити?», «як змінити?» і «навіщо змінити?» [2, с. 138]. У такому розумінні спостерігається схожість семантики цього поняття з категорією «методологія» як учення про принципи і методи діяльності та знання, що відображають їх. Зважаючи на це, закономірно, що в різних галузях науки термін «стратегія» набув не лише мілітарного, організаційно-управлінського, але і

процесуально-результативного змісту щодо діяльності певної соціальної інституції, її підрозділів, колективів та окремих суб'єктів. Як слушно стверджує Т. Паньок, «стратегія будь-якої масштабної і багатопланової діяльності – це система концептуально доказових дій, спрямованих на вирішення певних завдань, що дають бажані проміжні та кінцеві результати» [7, с. 383]. Це узгоджується з достатньо обґрунтованим З. Шершньовою поділом наявних тлумачень стратегії як процесу і як результату [11, с. 84].

Сучасний етап суспільного поступу супроводжується бурхливими процесами модернізації, технологізації й інтеграції в галузі художньо- професійної освіти. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, зародження цифрових видів візуального мистецтва зумовили необхідність розроблення стратегії образотворчої підготовки майбутніх фахівців різних мистецьких спеціалізацій у закладах вищої освіти, зорієнтовану на задоволення сучасних запитів замовників освітніх послуг.

У широкому контексті стратегія образотворчої підготовки сучасного митця має бути спрямована на моделювання і проєктування його освітніх траєкторій для формування здатності до індивідуально-творчого самовизначення й самореалізації у відповідно створених організаційних, середовищних та педагогічних умовах. При цьому особливо слід акцентувати на одній із найважливіших характеристик цієї стратегії – універсальність. Адже з необхідними модифікаціями вона має бути достатньо ефективною в досягненні бажаних результатів художнього вишколу студентів різних мистецьких спеціалізацій з урахуванням їхнього стартового рівня образотворчих здібностей та професійних потреб і здоров'я.

В освітньому контексті широкого вжитку набуло поняття «стратегія підготовки», що охоплює епістемологічний комплекс мотиваційних, змістових, формальних, методичних і технологічних концептів. У межах цієї загальної категорії також фігурують часткові термінолексеми, наприклад, «компетентнісно-діяльнісна стратегія», «художньо-педагогічна стратегія», «креативно-інноваційна стратегія» та ін. Таке розмаїття стратегічного термінологічного тезаурусу відображає як стильові переваги науковців, так і багатогранність мистецько-освітніх проблем. Це актуалізує потребу визначення контекстуальності використання поняття «стратегія» в дослідженні різних питань образотворчої підготовки фахівців мистецьких спеціальностей. В основу цієї роботи доцільно покласти такі положення:

1) поняття «стратегія» слід вживати до двох чітко розрізнених художньо-освітніх явищ – організації образотворчої підготовки та її педагогічних аспектів;

2) термін «стратегія» доцільно застосовувати до об'єктів різних рівнів: цілісного і структурного щодо системи образотворчої підготовки загалом та її складників, зокрема; професіографічного – вимоги до фахівця конкретної мистецької спеціалізації; групового – реальних і номінальних спільнот людей, залучених до мистецько-освітньої взаємодії в процесі образотворчої підготовки (контингенти студентів, художники-педагоги, управлінці та інші значущі особи); індивідуального – навчально-творча поведінка окремих суб'єктів художньо-педагогічного процесу в межах образотворчої підготовки;

3) підґрунтям для систематизації використання поняття «стратегія» щодо образотворчої підготовки має слугувати її специфіка за конкретними мистецькими спеціалізаціями.

Оскільки образотворча підготовка майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей здійснюється в освітньому просторі закладів вищої освіти у межах відповідних факультетів, кафедр, індивідуальних художньо-творчих майстерень, то теоретичний базис її стратегії доцільно розглядати в управлінському, фундаментальному, педагогічному, освітньо-середовищному та особистісно-розвивальному аспектах.

Управлінський аспект стратегії полягає в тому, що образотворчу підготовку можна позиціонувати в межах достатньо масштабних мистецько-освітніх систем – країни, регіону та профілю професійно-художньої кваліфікації галузі «Культура і мистецтво». На цьому стратегічному рівні розглядаються питання управління мистецько-освітніми структурами з економічних та соціологічних позицій, тобто в межах наукових теорій менеджменту.

Фундаментальний аспект стратегії стосується власне мистецько-освітніх процесів і концентрується навколо загальної методології їх організації. У цьому локусі стратегію слід розуміти як загальний глобальний проєкт, довготривале планування реалізації мети діяльності на основі прогнозування характеру розвитку та зміни об'єкта планування. Згідно з цим, стратегію образотворчої підготовки доцільно позиціонувати не як способи досягнення її мети, а як задум цього процесу або як превентивну роботу і поточне дослідження закономірностей функціонування об'єкта цієї стратегії, що має комплексний характер та охоплює процедуру визначення низки компонентів, зокрема цільових орієнтирів реалізації індивідуальних художньо-академічних стратегій студентів-образотворців та використовуваних ними форм, методів і засобів навчально-творчої діяльності тощо.

Педагогічний аспект стратегії пов'язаний із філософією освіти та з освітньою політикою, тобто з найбільш фундаментальними регуляторами едукаційних процесів, у межах яких термінолексеми «мистецько-освітня стратегія», «стратегія професійно-художньої освіти», «стратегія образотворчої підготовки» синонімічні, але остання передбачає конкретизацію щодо певних мистецьких спеціальностей. У будь-якому разі вони позначають план художньо-педагогічних дій у напрямі реалізації стратегічних цілей

мистецької освіти, що поєднує процеси самоорганізації й управління. У свою чергу, стратегічні цілі, відображаючи загальні мотиваційні вектори, мають перспективний характер набуття образотворчих умінь і навичок, формування художньо-творчої компетентності та основ художньої майстерності не лише в період здобуття вищої освіти, але і впродовж усього життя. Зважаючи на це, цілком логічно, що загальний сенс стратегії мистецької освіти полягає не лише в сукупності технологій навчання чи послідовності дій педагога, а в створенні творчо-розвивального середовища. Часткова ж стратегія розробляється на основі глобальної освітньої стратегії у формі цільових орієнтирів студіювання фахових дисциплін за принципами добору їх змісту і побудови дидактичного процесу. Згідно з цим, стратегія образотворчої підготовки неодмінно має охоплювати план створення і функціонального забезпечення мистецько-освітнього середовища різних рівнів модальності та комплекс дидактико-методичних стратегій студіювання її провідних дисциплін («Рисунок», «Живопис», «Скульптура», «Композиція», «Історія мистецтв», «Пленерна практика»).

Освітньо-середовищний аспект стратегії передбачає нормування довготривалої темпоральності розвитку освітнього простору та чіткого визначення системи педагогічних цінностей, норм і правил, якими керуються учасники освітнього процесу при рішенні задач соціального, особистісного, життєвого і професійного становлення та розвитку особистості. За цією аналогією можна припустити, що стратегія образотворчої підготовки неодмінно вибудовується на основі моніторингу стану мистецько-освітнього середовища закладу вищої освіти та окреслення пріоритетів його збагачення з подальшим розробленням плану і добору способів забезпечення наступності традицій і новацій художнього вишколу студентів.

Особистісно-розвивальний аспект стратегії позиціонується в ракурсі семантики поняття «освітня стратегія» як загальної точки зору і плану дій щодо вибору педагогічних методів, генерального професійного плану, що охоплює зміст освіти, самоосвіту та комунікації в професійній спільноті. При цьому основою для розроблення освітньої стратегії є певне уявлення про природу людини, сенс її існування. Екстраполюючи це на площину стратегії образотворчої підготовки фахівців мистецьких спеціальностей, є підстави інтерпретувати її сутність як цілеспрямований психолого-педагогічний супровід ефективного розвитку художньо-творчих здібностей студентів за індивідуальними траєкторіями графічного, живописного, формотворного і композиційного вишколу з відповідними змістовими репрезентаціями, методичними настановами, самоосвітніми стратегіями та комунікативними технологіями навчально-творчої взаємодії.

Розглядаючи стратегії мистецької освіти як векторальний набір комплексів її методичного забезпечення, О. Реброва вважає, що їх ядром є інновації в організації художньо-творчого, розвивального і навчального процесів активного засвоєння мистецтва. У стратегічних тенденціях побудови організаційно-методичних систем на всіх рівнях дослідниця обґрунтовує такі напрями: проєктивний, неформальний і інформальний, міждисциплінарний, полімодальний та кроскультурний [9, с. 3]. Адаптуючи цей теоретичний матеріал щодо образотворчої підготовки здбувачів вищої мистецької освіти, конкретизуємо окремі з наведеного переліку вектори:

– проєктивний напрям базується на проєктних технологіях за принципом партисипації (співучасті), що охоплює сукупність стратегій взаємодії (співтворчості) з суб'єктом або групою суб'єктів для втілення спільно згенерованих актуальних інновацій в традиційну організаційно-методичну систему студіювання образотворчого мистецтва, наприклад, за: формами комбінування роботи малих груп; розробленням оригінальної методики засвоєння образотворчої грамоти в межах певної дисципліни; розподілом посильних навчально-творчих завдань між різнорідними за творчим потенціалом групами; добору теоретичних, методичних та ілюстративних художньо-дидактичних матеріалів; інтерактивною рефлексією досягнутої результативності спроєктованої частки мистецько-освітнього процесу та обговорення перспектив для розроблення і втілення можливих нових проєктів;

– неформальний та інформальний напрями: організаційно-методична система образотворчої підготовки припускає залучення студентів до добровільного графічного, живописного, формотворного чи композиційного вишколу за межами закладу вищої освіти на базі персональних чи відомчих, наприклад, приналежних до структурних підрозділів спілки художників України, художньо-творчих майстерень авторитетних митців, арт-об'єднань та художньо-творчих груп і студій тощо без видачі будь-яких офіційних освітніх документів; активна самоосвітня діяльність, яка додатково до вимог образотворчої підготовки за професійно-освітньою програмою певної спеціальності передбачає поглиблене вивчення окремих дисциплін, захоплення певним видом образотворчого мистецтва на рівні копіювання, наслідування, творчої інтерпретації й експериментаторства без зовнішнього художньо-педагогічного впливу;

– міждисциплінарний напрям реалізує інтегративні засади в організаційно-методичній системі образотворчої підготовки на основі сумісної навчально-творчої діяльності майбутніх фахівців різних мистецьких спеціальностей у формі виїзних пленерів, академічних конкурсів із рисунку і живопису з натури, художньо-виробничих практик, під час яких вивчається специфіка того чи іншого виду образотворення відповідно до функціональних вимог професійної діяльності митця конкретної кваліфікації

(графік, живописець, скульптор, реставратор, дизайнер, художник-декоратор та ін.) на засадах аксіології художньо-педагогічної комунікації та внутрішньо-видової специфіки образотворчого мистецтва;

– агоністичний напрям передусім пов'язаний із принципом змагальності, якого дотримувалися стародавні греки з метою досягнення найкращого результату з різних видів трудової, мистецької, спортивної та інших сфер діяльності, визнання і примноження особистого престижу переможців, прославлення міст-держав, та передбачає презентацію досягнень образотворчої підготовки студентів на виставках різних рівнів (поточні семестрові перегляди навчально-творчих робіт, звітні виставки за результатами річного навчання у межах закладу вищої освіти, конкурсний відбір найкращих творів для участі в регіональних, обласних, всеукраїнських та міжнародних виставках), що організовується на засадах мотивування до подальшого підвищення рівня образотворчої грамоти, досягнення вершин художньої майстерності, стимулювання до самоосвіти і творчої самореалізації, утвердження в обраній професії та усвідомлення своєї соціальної ролі як справжнього митця.

У стратегії образотворчої підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю проєктуються її організаційні засади та зміст з урахуванням позицій світового тренду сталого розвитку суспільства для упередження викликів часу, що мають потенціал спровокувати кризові стани (аксіологічні, демографічні, економічні, екологічні, епідеміологічні та ін.). За твердженням О. Підлісної, О. Симонової та О. Чирви, «специфіка художньої освіти не позбавляє її загальних освітніх проблем» [8, с. 630]. Вони якраз і випливають із світових тенденцій у формі трьох мега-трендів, окреслених у звіті Організації економічного співробітництва та розвитку: глобалізація; цифровізація; старіння населення» [13]. Це означає, що художньо-педагогічна спільнота має успішно розв'язувати такі невідкладні завдання:

– цілевідповідно й адекватно стандартизувати зміст та результативність образотворчої підготовки фахівців мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти;

– підвищити рівень освітнього потенціалу образотворчої підготовки особливо в ситуації нівелювання цінностей художньої культури і статусу справжнього митця через засилля прагматизму і технологізації;

– критично переосмислити надлишкову поширеність надання освітніх послуг непрофільними і надто комерціоналізованими закладами вищої освіти, нездатних забезпечити належну якість образотворчої підготовки;

– надати більшої значущості мануальним способам навчання фахових дисциплін, що поступово втрачають художньо-педагогічну актуальність в епоху стрімкого розвитку цифрових технологій образотворення та мереживних форм реалізації освітньо-професійних програм у вищій школі;

– зберегти і надалі вдосконалювати цілісну багаторівневу і неперервну систему образотворчого вишколу осіб, які обрали той чи інший мистецьких фах.

Обговорення / Discussion. Спроби обґрунтувати систему художньо-професійної освіти фахівців окремих мистецьких спеціальностей на засадах стратегіального підходу містяться в обмеженій кількості наукових праць. Так, у статті Н. Максимовської позиціонуються деякі положення цього підходу для вирішення задач щодо вдосконалення соціально-виховної складової діяльності закладу вищої освіти культурно-мистецького профілю, зокрема розглядається можливість упровадження анімаційної стратегії як плану дій щодо активізації соціальної творчості студентської молоді [3]. Цікавим є матеріал публікації Л. Кондрацької з проблеми розроблення епістемічної стратегії реформування мистецької освіти [2]. Цінною є спроба О. Олексюк обґрунтувати стратегічні орієнтири розвитку мистецької освіти, зокрема розглянути проблемне поле її сучасних інноваційних перетворень та визачити авторські підходи до побудови методичних систем у міждисциплінарному дискурсі [6]. У наукових напрацюваннях О. Реброві містяться визначення стратегічних напрямів, що оптимізують процес навчання мистецтва в освітньому просторі України [9]. Стратегічним напрямам художньо-дизайнерської та архітектурної галузі освіти в умовах її глобалізації та цифровізації прорисвячено статтю О. Підлісної, О. Симонової та О. Чирви [8]. Однак варто зауважити, що науково-теоретичні матеріали окреслених та інших публікацій не вичерпують повноту розгляду численних питань проблеми стратегічної концептуалізації образотворчої підготовки сучасного митця.

Висновки / Conclusions. Таким чином, представлений теоретичний базис стратегії образотворчої підготовки сучасного митця охоплює наукову теорію менеджменту, загальну методологію організації мистецько-освітніх процесів, дидактико-методичні засади студіювання рисунку, живопису, скульптури і композиції, пріоритети вдосконалення мистецько-освітнього простору в єдності традицій та інновацій та психологію розвитку художньо-творчих здібностей студентів за індивідуальними траєкторіями. Це розкриває широку перспективу для розроблення, обґрунтування й реалізації концептуальних засад, уніфікованої системи образотворчого вишколу та моделі формування готовності здобувачів вищої мистецької освіти до художньо-творчої діяльності як у межах майбутньої професійної діяльності за фахом, так і в процесі вільної творчої самореалізації.

Список використаних джерел і літератури

1. Кондрацька, Л. А. (2013). Епістемічна стратегія реформування мистецької освіти: сотеріологічний дискурс. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 7. 259–268
2. Коновальчук, І. І. (2015). *Теоретичні та технологічні засади реалізації інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах* (Дис. д-ра пед. наук). Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир.
3. Максимовська, Н. О. (2013). Анімаційна стратегія вдосконалення соціально-виховного середовища закладу вищої освіти культурно-мистецького профілю в контексті Болонської системи. *Вісник Харківської державної академії культури*. 40. 189–198.
4. *Марченко, А. А. (2019). Стратегії модернізації процесу навчання майбутніх фахівців художніх спеціальностей. Інтернаука, 2. Взято з* https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15502486243584.pdf *(дата звернення 12.05.2020)* .
5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. (2001). *Освіта*. 38-39. 3–4
6. О*лексюк, О. М. (2018). Стратегічні орієнтири розвитку мистецької освіти в міждисциплінарному дискурсі. Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. 3. 4–8.*
7. Паньок, Т. В. (2017). *Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх художників-педагогів у контексті розвитку вищої художньої освіти України (1917–1991 рр.)* (Дис. д-ра пед. наук). Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків .
8. Підлісна, О., Симонова О., Чирва, О. (2021). Стратегії розвитку вищої художньої освіти в Україні в умовах глобалізації. *Грааль науки*. 4. 629–636
9. Реброва, О. Є. (2016). Організаційно-методичні стратегії навчання мистецтва в освітньому просторі України. *Мистецтво та освіта*. 2. 2–6 .
10. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. *Взято з* https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf *(дата звернення 19.05.2020).*
11. Шершньова, З. (2004). *Стратегічне управління*. Київ: КНЕУ.
12. Horwath, R. (2006). The Origin of Strategy. *Strategic Thinking Institute*. Retrieved from http://strategyskills.com/Articles_Samples/origin_strategy.pdf (last accessed 12.06.2020).
13. Trends Shaping Education 2019 – OECD says countries should use global mega-trends to prepare the future of education. Retrieved from https://www.oecd.org/education/ceri/trends-shaping-education-2019-oecd-says-countries-should-use-global-mega-trends-to-prepare-the-future-of-education.htm

References:

1. Kondratska, L. A. (2013). Epistemichna stratehiia reformuvannia mystetskoi osvity: soteriolohichnyi dyskurs. *[Epistemic strategy of art education reform: soteriological discourse] Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii.* 7. 259–268 [in Ukrainian].
2. Konovalchuk, I. I. (2015). *Teoretychni ta tekhnolohichni zasady realizatsii innovatsii u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh* [*Theoretical and technological principles of implementing innovations in general educational institutions*]. Extended abstract of Doctor's thesis. Zhytomyr [in Ukrainian].
3. Maksymovska, N. O. (2013). Animatsiina stratehiia vdoskonalennia sotsialno-vykhovnoho seredovyshcha zakladu vyshchoi osvity kulturno-mystetskoho profiliu v konteksti Bolonskoi systemy *[Animation strategy for improving the social and educational environment of a higher education institution of cultural and artistic profile in the context of the Bologna system]. Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*. 40. 189–198 [in Ukrainian].
4. *Marchenko, A. A. (2019). Stratehii modernizatsii protsesu navchannia maibutnikh fakhivtsiv khudozhnikh spetsialnostei [Strategies for modernization of the training process of future specialists in art specialties]. Internauka, 2.* Retrieved from https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15502486243584.pdf (last accessed *12.05.2020)* [in Ukrainian].
5. Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy u XXI stolitti. (2001) *[National doctrine of education development of Ukraine in the 21st century]. Osvita.* 38-39. 3–4 [in Ukrainian].
6. *Oleksiuk, O. M. (2018). Stratehichni oriientyry rozvytku mystetskoi osvity v mizhdystsyplinarnomu dyskursi [Strategic guidelines for the development of art education in interdisciplinary discourse*]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi. 3. 4–8* [in Ukrainian].
7. Panok, T. V. (2017). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnikh khudozhnykiv-pedahohiv u konteksti rozvytku vyshchoi khudozhnoi osvity Ukrainy (1917–1991 rr.) [Theoretical and methodological principles of training future artists-teachers in the context of*

the development of higher art education in Ukraine (1917-1991)]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].
8. Pidlisna, O., Symonova O., Chyrva, O. (2021). Stratehii rozvytku vyshchoi khudozhnoi osvity v Ukraini v umovakh hlobalizatsii *[Strategies for the development of higher art education in Ukraine in the conditions of globalization] Hraal nauky*. 4. S. 629–636 [in Ukrainian].
9. Rebrova, O. Ye. (2016). Orhanizatsiino-metodychni stratehii navchannia mystetstva v osvitnomu prostori Ukrainy *[Organizational and methodical strategies of teaching art in the educational space of Ukraine] Mystetstvo ta osvita.* 2. 2–6. [in Ukrainian].
10. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021–2031 roky *[Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031]* Retrieved from *з* https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf (last accessed *19.05.2020)* [in Ukrainian].
11. Shershnova, Z. (2004). *Stratehichne upravlinnia [Strategic management].* Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
12. Horwath, R. (2006). The Origin of Strategy. *Strategic Thinking Institute*. Retrieved from http://strategyskills.com/Articles_Samples/origin_strategy.pdf (last accessed 12.06.2020).
13. Trends Shaping Education 2019 – OECD says countries should use global mega-trends to prepare the future of education. Retrieved from https://www.oecd.org/education/ceri/trends-shaping-education-2019-oecd-says-countries-should-use-global-mega-trends-to-prepare-the-future-of-education.htm

УДК 791.75:7.012
UDC 791.75:7.012

ВОЛОДИМИР ХАЛАЙЦАН,
кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій
(Україна, м. Хмельницький,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Проскурівського підпілля, 139)
VOLODYMYR KHALAYTCAN,
candidate of art criticism, associate professor
(Ukraine, Khmelnytskyi,